

Ex nihilo nihil fit sau cum au creat sovieticii școlile superioare în RSSM după anexarea Basarabiei din 1940

Liliana ROTARU

După anexarea Basarabiei și crearea RSSM, autoritățile sovietice au impus – într-o manieră concertată și concentrată – structurile politice de tip sovietic, un nou mod de organizare și funcționare a activității economice și a vieții sociale, un „adevăr comunist” despre istoria, cultura și limba vorbită de locuitori Basarabiei și, desigur, o „nouă educație”. În vara anului 1940, autoritățile au pornit un proces de înlocuire a sistemului de învățământ românesc cu cel de tip sovietic, creând o rețea amplă de instituții de învățământ de toate nivelele și tipurile pe întreg teritoriul RSSM, inclusiv școli superioare. Păstrând instituțiile de învățământ superior din fosta RASSM, noul regim a creat, în a doua jumătate a anului 1940, la Chișinău, două școli superioare pedagogice (Institutul Pedagogic și Institutul Învățătoresc), un institut agricol și un conservator – toate acestea exploatând patrimoniul material și tradiția învățământului profesional românesc interbelic, tradiție vehement negată și blamată de propaganda comunistă, în primul rând, cele trei domenii ale învățământului profesional, specifice nivelului de dezvoltare a economiei și culturii provinciei românești. Învățământul pedagogic, agricol și muzical-artistic s-a format și a produs profesioniști și în Basarabia interbelică, chiar dacă doar patru instituții de învățământ au luat forma școlilor superioare. De asemenea, autoritățile sovietice au „fondat” instituții de învățământ superior în 1940 pe un teren pregătit și din punctul de vedere al „bazei tehnico-materiale”, or școlile superioare sovietice au preluat patrimoniul material al unor instituții de învățământ românești și au investit foarte puțin în acest sens (doar acolo unde instituțiile au fost prădate de funcționarii sovietici veniți la Chișinău să construiască socialismul). Astfel, Institutul Pedagogic și cel Învățătoresc de la Chișinău au preluat întreg patrimoniul Școlii Eparhiale de fete, așezate pe colina din zona Gării Feroviare Chișinău, Institutul Agricol din Chișinău a moștenit o bună parte a patrimoniului Facultății de Agronomie a Politehnicii „G. Asachi” de la Iași, iar Conservatorul de Stat a fost „înfințat” în baza celor trei instituții de învățământ muzical de la Chișinău – Conservatorul *Unirea, Municipal și Național*, cu sediul în clădirea Conservatorului Municipal de pe str. Regina

Maria (azi str. Vlaicu Pârcălab). Deși reticentă și ostilă față de tot ce era românesc în Basarabia, noua putere a fost nevoită să angajeze în „noile” școli superioare din Chișinău și absolvenți ai universităților românești, recunoscându-le astfel, profesionalismul. În așa mod, pentru că *nimic nu vine din nimic*, școala superioară sovietică, declarată nouă în absolut, nu era decât una mai veche, de tradiție românească, dar ridicată la o nouă treaptă din motive mai degrabă propagandistice și politico-ideologie, decât pragmatice și utilitare.